

ÅRSPLAN 25/26

Presthaug FUS barnehage

Presthaug

INNHold

1. Om årsplanen og FUS sine mål for barnehagene

Visjon
Verdier
Hovedmål

2. Om barnehagen

3. Vårt verdigrunnlag

Barn og barndom
Demokrati
Mangfold og gjensidig respekt
Likestilling og likeverd
Bærekraftig utvikling
Livsmestring og helse

4. Barnehagens formål og innhold

Sosioemosjonell støtte og veiledning
Organisering og ledelse
Læringsstøtte

5. Barns medvirkning

6. Samarbeid

Foreldresamarbeid
Samarbeid med andre instanser

7. Overganger

Tilvenning i barnehagen
Overganger innad i barnehagen
Overgang mellom barnehage til skole

8. Barnehagen som pedagogisk virksomhet

Lærende organisasjon
Planlegging
Vurdering
Dokumentasjon
Tilrettelegging av det allmennpedagogiske tilbudet for barn som trenger ekstra støtte.

9. Barnehagens fagområder

**BARNET
FØRST!**

1. OM ÅRSPLANEN OG FUS SINE MÅL FOR BARNEHAGENE

Årsplanen viser hvordan barnehagen jobber for å oppfylle kravene i den nasjonale rammeplanen for barnehagens innhold og oppgaver (Kunnskapsdepartementet, 2017, s.37). Årsplanen beskriver hvordan vi jobber for å nå FUS sine felles målsetninger for barnehagene.

Visjon:

Sammen gir vi barndommen verdi: Vennskap, lek, glede og hverdagsmagi

Visjonen er vår ledestjerne og den setter retning for hva vi ønsker at FUS barnehagene skal oppnå – i dag og i fremtiden. Visjonen er det vi strekker oss etter hver dag i møte med barn, foreldre og kollegaer.

Våre metoder for å jobbe mot visjonen:

- Leken er barnas viktigste aktivitet gjennom dagen.
- Vi gir barna varierte opplevelser hver dag. Både ute og inne.
- Vi har latter og glede gjennom dagen sammen med barna.

Verdier:

Glødende, skapende og tilstedeværende

Verdiene er kulturbærerne i FUS. Verdiene forteller hva vi står for, hva vi tror på og hva som er viktig for oss. De er en kilde til motivasjon og inspirasjon i det daglige arbeidet i barnehagen på veien for å virkeliggjøre visjonen.

Våre metoder for å jobbe i tråd med verdiene:

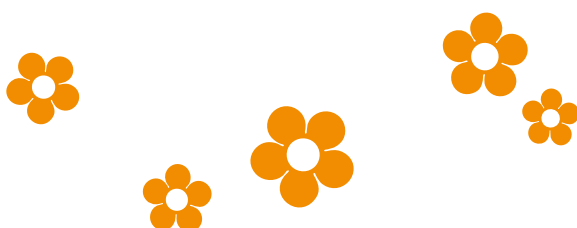
- Personalet forbereder og gjennomfører aktiviteter og prosjekt etter barnas interesser.
- Personalet er der barna er, veileder og heier.
- Sammen med barna finner vi løsninger på utfordringer i hverdagen.

Hovedmål:

- FUS barn har et positivt selvilde
- FUS barn er trygge og forskende, trives i lek og har vennekompetanse
- FUS barn gleder seg til "resten av livet", og vet at de har påvirkningsmulighet og at innspillene deres teller
- FUS barn har det gøy i barnehagen

Våre metoder for å jobbe mot målene

- Vi anerkjenner barna for den de er.
- Vi gir barna med på mange ulike utflukter/aktiviteter gjennom hele uka, dette gir stor glede i hverdagen.

I FUS barnehagene har vi et felles slagord, «Barnet først». Det innebærer at alt vi gjør skal være til barnets beste. «Barnet først» er også navnet på vår kompetansesatsing, der målet er et likeverdig barnehetilbud av høy kvalitet i alle våre barnehager.

I denne årsplanen er kapitlene bygd opp slik: Først en beskrivelse av hva rammeplanen sier, så en beskrivelse av hvordan vi gjennomfører dette i praksis.

2. OM BARNEHAGEN

Presthaug FUS ligger på Solvang, med den beste beliggenheten i by`n. Vi har kort vei til det meste som gir gode naturopplevelser. Vi har Djupadalen og Vangen, og i tillegg er byen er gåtur unna. Der er også biblioteket som vi liker svært godt. Bussen tar oss dit bena ikke bærer.

Vi er rundt 80 barn, og vi organiserer oss i to hovedbaser:

Liten base for barna mellom 1-3 år, og Stor Base er for barn mellom 3-6 år.

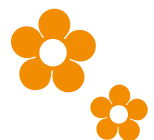
På Basen er barna i smågrupper sammen med en voksen.

Dette året har vi en mellombase; Dyrehagen, der en gruppe med 10 barn, som er 2 år, har sin hovedbase.

Barnehagen har et aktivt friluftsliv. Det er alltid flere grupper på tur.

Vi tar med hengekøyer til de som skal sove.

I tillegg til å gå og ta bussen, har barnehagen elsykkel med plass til 4 barn.

SAMMEN GIR VI
BARNDOMMEN VERDI:
VENNSKAP, LEK, GLEDE OG
HVERDAGSMAGI

3. VÅRT VERDIGRUNNLAG

«Barnehagens verdigrunnlag skal formidles, praktiseres og oppleves i alle deler av barnehagens pedagogiske arbeid. Barndommen har egenverdi, og barnehagen skal ha en helhetlig tilnærming til barnas utvikling. Barnehagens samfunnsmandat er, i samarbeid og forståelse med hjemmet, å ivareta barnas behov for omsorg og lek og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 7)

Barn og barndom

«Barna skal møtes som individer, og barnehagen skal ha respekt for barnets opplevelsesverden. Barns liv påvirkes av omgivelsene, men barn påvirker også sine egne liv.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 8).

Vårt syn på barn og barndom:

- Barndommen er den viktigste tiden i livet. Da dannes grunnlaget for resten av livet. Hvordan vi tenker og hvordan vi handler. Vi gir barna allsidige erfaringer gjennom ulike aktiviteter, og gjennom barnas medvirkning i egen hverdag skal de ta gode valg.
- Vi møter barna i deres følelser. Barn har både gode og vonde følelser.
- Vi voksne skal møte barna i følelsene og være emosjonsveiledere. Vi skal sette ord på det som barna ikke klarer, og lære barna hva de ulike følelsene heter.
- Vi skal ikke unngå at barn opplever vanskelige følelser, men vi skal være til stede for barna. Og treygg de der det behøver det. Slik rustet vi de for livet.
- Barndommen skal være trygg og barn skal møte voksne som tar de på alvor. Det skal være godt og trygt å være barn i Presthaug FUS barnehage.

Demokrati

Barnehagen skal fremme demokrati og være et inkluderende fellesskap der alle får anledning til å ytre seg, bli hørt og delta. Gjennom å delta i barnehagens fellesskap skal barna få mulighet til å utvikle forståelse for samfunnet og den verden de er en del av.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 8).

Våre metoder for å fremme demokrati:

- Vi snakker med barna om det som rører seg i samfunnet. Undersøker/finder svar på tema som det reflekteres rundt, i fellesskap, med små grupper, og med enkeltbarn
- Vi har en kultur i barnehagen for å ta opp forskjellige ting som rører seg i barnegruppa. Alle kan være med å si sin mening og løse det som må løses.

Mangfold og gjensidig respekt

«Barnehagen skal fremme respekt for menneskeverdet ved å synliggjøre, verdsette og fremme mangfold og gjensidig respekt. Barnehagen skal bidra til at alle barn føler seg sett og anerkjent for den de er, og synliggjøre den enkeltes plass og verdi i fellesskapet. Barnehagen skal legge til rette for kulturmøter, gi rom for barnas egen kulturskaping og bidra til at alle barn kan få oppleve glede og mestring i sosiale og kulturelle fellesskap.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 9).

Våre metoder for å fremme mangfold og gjensidig respekt:

Vi har et mangfold som vi anerkjenner.

Barn, foreldre og ansatte som kommer fra ulik kultur, etnisitet, språk, tro og religion skal bli møtt med respekt.

Vi skal møte alle med omsorg, nysgjerrighet og alle skal inkluderes i fellesskapet i barnehagen.

- Vi har lekemiljø/lekemateriell og bøker som alle kan kjenne seg igjen i
- Vi har flagg fra hele verden synlige i bhg.

- Vi jobber mot et åpent og inkluderende læringsmiljø med respekt for forskjellighet. Dette gjøres ved å være åpne og nysgjerrige med hverandre. Vi spør når vi lurar på noe, og er åpne for å lære mer om. Fortell meg mer...
- Barnehagen markerer alle dager som fremmer mangfold. Vi vil at barna skal ha kjennskap til de ulike måtene vi lever livene våre. Vi markerer Novrus, Eid, jul, påske, pride, 17. mai, bursdager, og ellers dager som fremmer mangfold og ulike kulturer.

Vi har vår egen høytidskalender som viser ulike markeringer.

Vi jobber for å ha en inkluderende praksis.

Likestilling og likeverd

«Barnehagen skal fremme likeverd og likestilling uavhengig av kjønn, funksjonsevne, seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk, etnisitet, kultur, sosial status, språk, religion og livssyn. Barnehagen skal motvirke alle former for diskriminering og fremme nestekjærlighet.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 10).

Våre metoder for å fremme likestilling og likeverd:

- Vi møter alle med et smil og hei. Alle skal bli sett og være velkommen i bhg vår.
- Alle barn og voksne har like muligheter til å velge aktiviteter de vil delta i eller ha ansvar for.
- Vi ser på ulikheter som en resurs, og har en positiv grunnholdning til alle mennesker.

Bærekraftig utvikling

«Bærekraftig utvikling omfatter natur, økonomi og sosiale forhold og er en forutsetning for å ta vare på livet på jorden slik vi kjenner det. Barnehagen skal bidra til at barna kan forstå at dagens handlinger har konsekvenser for fremtiden.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 10.)»

Våre metoder for å fremme bærekraftig utvikling:

- Gjennom å bruke naturen aktivt lærer vi barna respekt for og å ta vare på naturen.
- Vi har turgrupper hver dag gjennom hele uka.
- Vi rydder alltid etter oss der vi er, og tar med oss søppel etter andre hvis vi ser det.
- Barna får opplevelser i naturen. Det gir både mestringsfølelse og fellesskapsopplevelse.
- Vi skal skape en positiv friluftsupplevelse.
- Personalet er aktivt deltagende, engasjerte og undrer seg i naturen sammen med barna.
- Vi følger turrutiner; en voksen først og en voksen sist. Skal alltid ha oversikt over barna.
- Barna skal være deltagende i å ta vare på leker og utstyr.

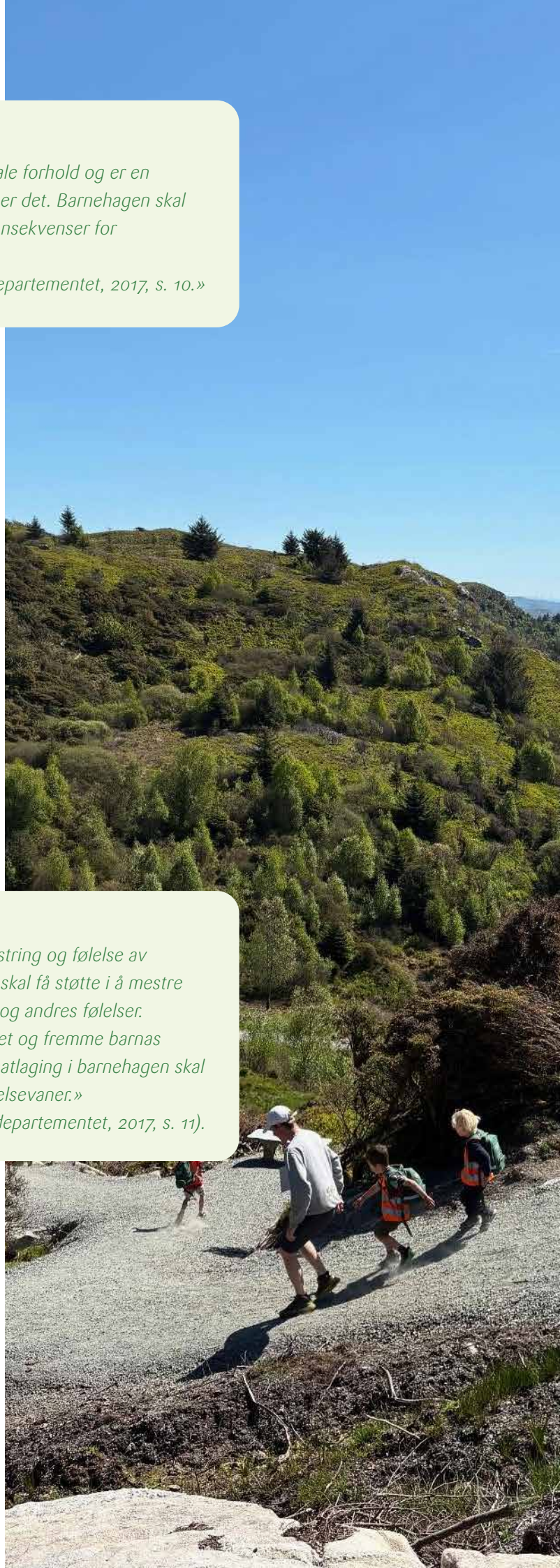
Livsmestring og helse

«Barnehagen skal bidra til barnas trivsel, livsglede, mestring og følelse av egenverd og forebygge krenkelser og mobbing. Barna skal få støtte i å mestre motgang, håndtere utfordringer og bli kjent med egne og andres følelser. Barnehagen skal være en arena for daglig fysisk aktivitet og fremme barnas bevegelsesglede og motoriske utvikling. Måltider og matlaging i barnehagen skal gi barna et grunnlag for å utvikle matglede og sunne helsevaner.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 11).

Våre metoder for å fremme livsmestring og helse:

- Vi jobber med verktøyet Tuning Into Kids, både i personalgruppen og ut mot barna. Vi blir kjent med egne følelser og egen sosial kompetanse. Å jobbe i personalgruppen gir de ansatte mulighet til å bli bedre kjent med seg selv. Det er viktig når du skal være en god, varm og imøtekommende voksen.

BARNET FØRST!

- Barna skal lære at de bestemmer over kroppen sin. At de skal si nei hvis noen vil gjøre noe som ikke er ok.
Vi bruker materiell fra Redd Barna som heter «kroppen min den eier jeg». Det består av et veiledningshefte til de ansatte og et samtaleopplegg med forslag til diskusjonsspørsmål, forklaringer og råd til hvordan møte og følge opp barn som forteller om overgrep.
- Vi har fullkost for å sikre alle barn en god og næringsrikt kosthold.
Vi har frokost, lunch og ettermiddagsmåltid hver dag. Vi lager varmlunch fra bunnen med grønnsaker, og serverer frukt hver dag.

4. BARNEHAGENS FORMÅL OG INNHOLD

«Barnehagens innhold skal være allsidig, variert og tilpasset enkeltbarnet og barnegruppen. I barnehagen skal barna få leke og utfolde skaperglede, undring og utforskertrang. Arbeidet med omsorg, danning, lek, læring, sosial kompetanse og kommunikasjon og språk skal ses i sammenheng og samlet bidra til barns allsidige utvikling.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 19)

Barnet først er et helhetlig system for å styrke de ansattes kunnskap og handlingskompetanse. Det består av tre ulike hovedområder som sammen bidrar til å styrke barns allsidige utvikling; sosioemosjonell støtte og veiledning, organisering og ledelse samt læringsstøtte.

Sosioemosjonell støtte og veiledning:

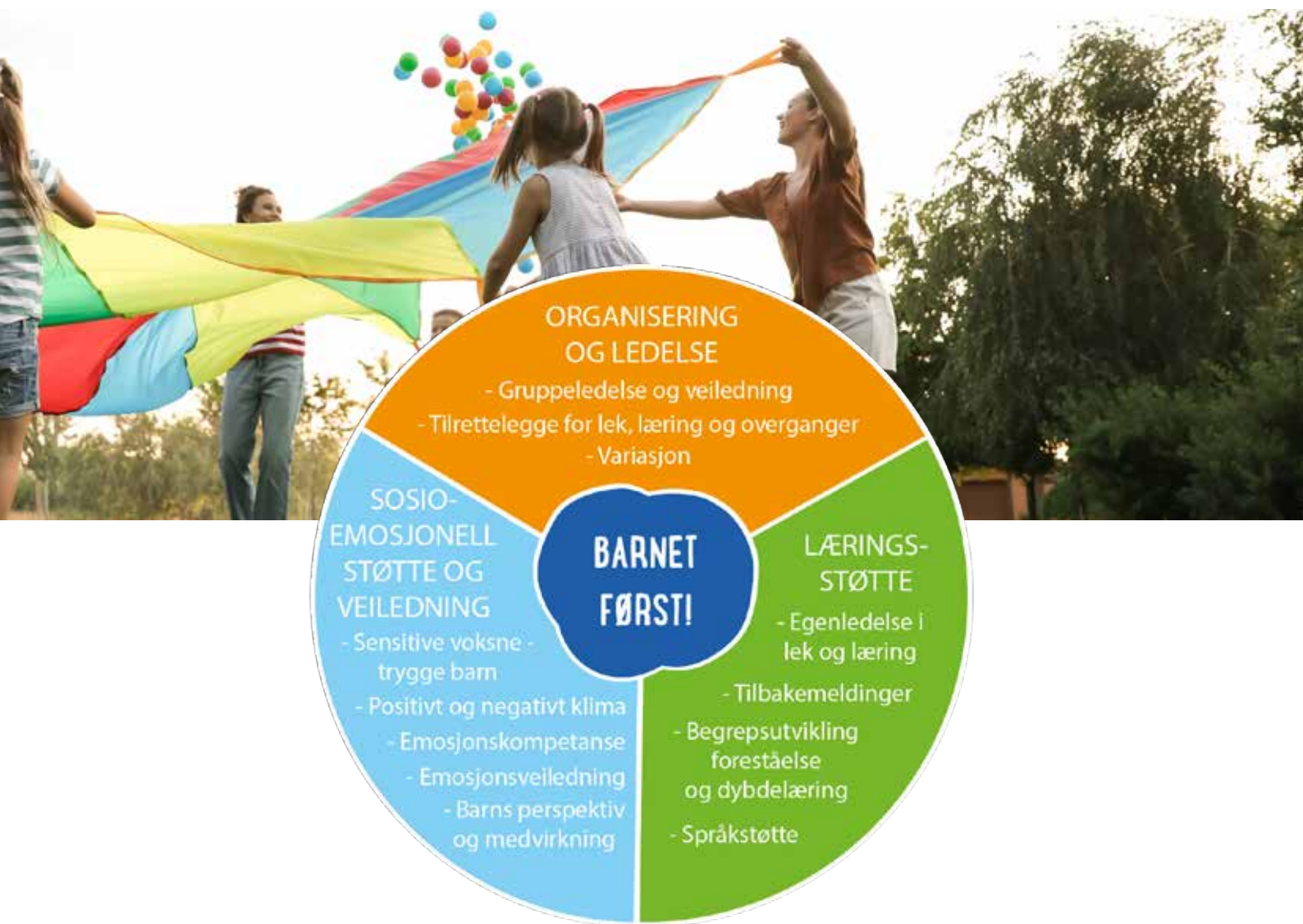
Sosioemosjonell støtte og veiledning handler om hvordan de ansatte klarer å skape en barnehagehverdag som hjelper barn å utvikle gode relasjoner med andre, oppleve glede ved å lære noe nytt, oppleve trygghet og tilknytning og ha en opplevelse av selvbestemmelse og selvstendighet.

Positivt klima: I et positivt klima smiler og ler de ansatte sammen med barna. Vi ser mange bevis på at de har en god relasjon til barna, og de viser entusiasme og interesse både med kroppen og stemmen. De er der barna er, i barns høyde og med kroppen vent mot dem.

Negativt klima: Det er fravær av at de ansatte straffer, håner, kjefter og erter barna.

Sensitive voksne-trygge barn: Å være sensitiv handler om å være oppmerksom og respondere på det enkelte barns tegn på at de har behov for støtte. De ansatte kjenner barna godt. De merker hvis barna er urolige, redde, uoppmerksomme, uinteressert, og de tilpasser atferden sin for å respondere på det de ser.

Barns perspektiv og medvirkning: De ansatte følger barns initiativ og ideer, viser fleksibilitet og ivaretar barnas perspektiv. De lar barn utrykke seg og etterspør barns ideer, gir barn ansvar og oppmuntring til å klare seg selv.

Emosjonskompetanse hos barn og ansatte:

Emosjonskompetanse handler om å identifisere og forstå egne følelser og håndtere frustrasjon. Det handler om å forhindre at stress og uro overvelder evnen til å tenke klart, og ha kontroll over hvordan og når du uttrykker følelser.

Emosjonsveiledning: I emosjonsveiledning er de ansatte bevisst barnets følelser, er til stede, oppretter kontakt med barnet, viser forståelse og aksept for barnets følelser. De går inn i følelsen til barnet, og navngir følelsen. Hvis nødvendig, hjelper og støtter de barnet i problemløsningen.

Organisering og ledelse:

Organisering og ledelse handler om hvordan ansatte skaper en barnehagehverdag som hjelper barn å utvikle god selvregulering, holde fokus og vise interesse for lek og læringssituasjoner. De ansatte etablerer og opprettholder rutiner og strukturer for

å skape forutsigbarhet og trygghet, slik at barna kan engasjere seg i meningsfulle og utviklingsfremmende aktiviteter.

Gruppeledelse og veiledning: De ansatte er proaktive og har klare forventninger til atferd. De gir oppmerksomhet på ønsket atferd og gir trygge og forutsigbare rammer.

Tilrettelegge for lek, læring og overganger:

Avdelingen har klare rutiner og de ansatte sikrer flytende overganger. Barna kjenner til regler, og barnehagehverdagen preges av lite venting. Innhold og aktiviteter er godt forberedt.

Variasjon: Det er varierte og interessante materialer i barns høyde. De ansatte tar barns perspektiv og legger til rette for barns deltakelse i aktiviteter.

Læringsstøtte:

Læringsstøtte handler om at de ansatte gir støtte til barnas læring. Det teoretiske grunnlaget kommer hovedsakelig fra forskning på kognitiv utvikling og språkutvikling. Der vektlegges forskjellen mellom det å kun lære fakta og læring av hvordan fakta henger sammen, er organisert og avhengig av hverandre. Barns kognitive og språklige utvikling er avhengig av mulighetene de får til å benytte eksisterende ferdigheter, og om de ansatte støtter utviklingen av stadig mer komplekse ferdigheter. Læring skjer når barnet er i samspill, er aktivt og opplever mening og engasjement. Ren instruksjon egner seg ikke for barn i barnehagealder. De har behov for å delta og medvirke og oppleve mening for at læring skal kunne skje.

Begrepsutvikling, forståelse og dybdelæring:

De ansatte bruker læringsfremmende diskusjoner og aktiviteter sammen med barna. Læring handler ikke bare om å tilegne seg kunnskap, men også om å benytte denne kunnskapen i nye situasjoner. De ansatte legger mest vekt på å øke barnas forståelse, snarere enn bare å gjennomføre læringsaktiviteten. De ansatte relaterer nye begreper til situasjoner, hendelser eller objekter som barna er kjent med. Gjenkjenning fremmer læring. De ansatte etterspør barns tenkning og problemløsning.

Tilbakemeldinger: Barn trenger tilbakemeldinger på egen læring for å få mest mulig ut av en situasjon/aktivitet. Når barna er i lek og holder på med aktiviteter kan de ansatte gi hint (verbalt eller fysisk) eller stille spørsmål og komme med innspill for at barna skal holde på lenger med en oppgave, og dermed oppnå økt læring og mestring. Målet er tilbakemeldingssirkler, det vil si gjentakende spørsmål - svar – sekvenser, slik at barnet får en dypere forståelse av det aktuelle temaet.

Språk: I språkstøtte er det viktig med hyppige samtaler sammen med barna, og frem- og tilbake utvekslinger mellom barnet og de ansatte. De ansatte snakker med barna, ikke til. De stiller mange åpne spørsmål, der det kreves mer enn et eller to ord til svar, de repeterer og videreutvikler barnas utsagn, setter ord på det de selv gjør og det barna gjør. De har et variert språk, forklarer ord og knytter ord til hendelser/erfaringer her og nå. De ansatte har en klar intensjon om å fremme barns språk i samtaler mellom barna og mellom barn og ansatte.

Egenledelse i lek og læring: De ansatte støtter barn i sin utvikling av egenledelsesfunksjonene; planlegging, organisering, arbeidshukommelse, fleksibilitet, selvregulering, selvmonitorering, igangsetting. De ansatte tilrettelegger for et variert og rikt lekemiljø og deltar i barnas lek.

BARNET FØRST!

Slik arbeider vi med Barnet først:

Progresjon i hvordan vi organiserer lekemiljøet:

LITEN BASE	STOR BASE
På basen henger en tavle med bilder av alle barna og de ansatte. Fordelingen av barn og ansatte visualiseres på denne tavlen. Hver morgen setter en ansatt opp tavlen etter et system som er planlagt på forhånd. Det deles inn i - utegruppe - turgruppe - språkgruppe - formingsgruppe - sansegruppe På basen har hver ansatt aktivitetsbag som skal brukes når gruppetiden starter. Denne inneholder: - bøker - såpebøler - biler - sangkort - ASK bilder over været Innholdet i samlingsbaggen utvides/byttes ut etter barnas interesser. Korte samlinger på 5-10 minutt. På liten base er det lekekroker der det er mange eksemplarer av samme leke. På liten base er det store gulvflater, og ingen store bord. Barna trenger stor botreplass. Det er eget formingsrom og egen sanserom. Det er få store bord på basen. Her skal barna bruke arealet til å bevege seg fritt rundt. Bord på kun ett rom. Resten av basen har stor gulvplass. De spiser sammen på kjøkkenet.	På basen henger en veggstavle som er inndelt i rom/aktiviteter der barna kan velge aktivitet. På Stor base kalles det valgtavle. En ansatt har ansvar for valgtavlen, og møter barnet når det skal velge aktivitet. Den voksne hjelper /veileder barnet dersom det er behov for det. Det er 6 barn med 1 voksen på hvert rom/aktivitet: Turgruppen er 2 voksne og 12 barn. Aktiviteter/rom: - Formingsrom - verdensrom - discorum - årstidsrom - spillrom - fellesrom m/ familie krok Gruppetiden starter på aktivitetsrommet med en samling. Hver ansatt har en samlingsbag som har samme basisinnholdet: - hvilket vær er det - hvilken dag er det - årstid/klær osv - sangkort - bok Samlingen varer 20-30 min. 6 barn med en voksen fordelt rundt på basen. De spiser sammen med de barna de har vært på aktivitet sammen med.

Progresjon i OMSORG:

LITEN BASE	STOR BASE
Barna har individuelle behov for søvn, mat og stell. Barnet spiser og sover ved behov	Vi legger til rette for hvile, både for de som sover, og de som ikke sover.
De voksne skal alltid være der barna er med et fang, trøst og et varmt smil. Alle barna skal ha en trygg voksen. Når barnet er klar for det utvides barnets verden til å ha trygghet til flere voksne.	Barna skal ha trygghet i en voksen, og etterhvert flere voksne og barn. Barna inkludres i fellesskap med andre barn. Barna utøver omsorg for hverandre. Gjøre barna bevisst på at de er ressurser for hverandre. De har ansvar for at andre har det bra.

Slik jobber vi med progresjon i LEK

Lek er den viktigste aktivitet hver dag!

Vi har respekt for leken. Vi inkludere oss i leken, vi støtter og veileder der det trengs.

Vi legger til rette for lek ved å ha et allsidig lekemiljø, men stor variasjon.

Barna utforsker verden i leken, de prøver ut, lærer og vil forstå sammenhenge.

LITEN BASE	STOR BASE
Store gulvfalter gir god mulighet til bevegelse og boltrelek. Spisebordene er flyttet inn på kjøkkenet.	Lekemiljøet er oversiktlig for barna. Dvs materiell og leker i transparente bokser. Barna skal kunne ta frem leker selv.
Et utvalg leker, og mange eksemplar av samme leke.	Ulike rom for ulik lek Formingsområde Bok/spill/temarom Rollelek discorom Verdensrom/temarom Rommene skal gjenspeile aktiviteten som er tiltenkt. Rommet kan varieres i innhold etter interesse/prosjekt
	Turer til skogen og områder som fremmer boltrelek og fysisk utfoldelse.
Barna er ute hver dag, i tillegg til å sove ute. De voksne skal være tett på barna i ute, og være aktive i utforskningen sammen.	Barna er ute i bhg hver dag. I ukeleken skal de ta hensyn til de som er små. De voksne skal legge tilrette for ulike aktiviteter, og være nær der det trengs.
Barna leker ved siden av hverandre. Lære å dele på lekene.	Barna leker sammen. Alle skal oppleve å være inkludert i leken, alle skal ha noen å leke med.

Slik jobber vi med LÆRING

Lek er læring

LITEN BASE	STOR BASE
Påkledning: begynnende interesse for å kle på seg selv. Finner frem lue, sko osv.	Påkledning: målet er at barnet skal kle på seg selv. Den voksne skal veilede og hjelpe. Oppmuntre barna til å hjelpe hverandre.
Måltid: barnet skal etter hvert spise selv. Barnet får hjelp i starten.	Målet er at barna er selvhjulpne under måltidet. De skal smøre selv og skjenke melk/vann selv. De skal oppmuntres til å hjelpe hverandre.
Være en del av feiringene i bhg. Høytider og markeringer.	Være med å lage dekor og pynt når vi skal ha markering av høytider. Være med å pynte og få kunnskap om hva vi markerer.
Ha korte samlinger der sang og lese bok har en stor rolle. Utforske leker, og lære funksjonen til ulike ting. Utforske hva jeg får til og hva jeg må ha hjelp til.	Ulike tema utforskes sammen med barna. Barna driver prosjektet/leken. Oppfordre/veilede barna til å være nysgjerrige og å finne ut av, være nysgjerrige .

Lek er læring!

Vi gir barna ulike erfaringer og inntrykk som de kan leke.

Et rikt lekemiljø som inviterer til lek gir godt grunnlag for læring.

Vi skal leke og leke og leke og leke og leke, og leke enda litt mer.

Vi skal snakke med barna om det som er rundt oss.

Vi skal undre oss, og finne ut av ting. Gi barna redskap til å undersøke hva og hvorfor det er sånn.

Slik jobber vi med DANNING:

Hvordan vi omgås hverandre, hvordan vi er, og hvem vi er i ulike situasjoner.

Danning er også hvordan vi er med hverandre.

- Vi venter på hverandre
- vi rydder bordet etter oss når vi har spist.
- Vi skal hjelpe hverandre
- Vi skal si takk når noen gjør noe for deg.
- Når barna er ferdig med en lek/aktivitet forventes det at alle rydder
- Vi skal hjelper hverandre med å finne løsninger.
- Vi skal være en god venn som hjelper og trøster når det trengs
- Vi skal le og gråte sammen
- Vi lytter til hverandre
- Vi tar hensyn til hverandre

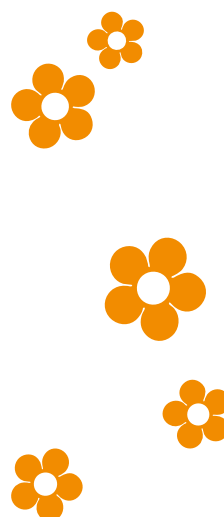
Vi voksne er rollemodeller ved å veilede barna.

Vi skal stille åpne spørsmål «hva kan du gjøre for å..»

Eller komme med hint som, «kan du ta den, eller gjøre...»

Den voksne skal veilede og etter hvert oppfordre de andre barna til å hjelpe hverandre.

Både på Liten og Stor Base skal de voksne si hva de gjør og sette ord på handlingsrekker.

Slik jobber vi med VENNSKAP OG FELLESSKAP

Vennskap er viktig for alle.

Ved at barna er i ulike grupper i lek og aktiviteter gjennom uka, får de leke med vennene sine, samtidig som de får mulighet til nye venner.

Barna kan velge venner på tvers av kjønn og alder. Barna skal oppleve mestringsfølelse og ha tro på seg selv. Vi har fokus både på inidvidet, og individet i fellesskapet.

*“Det jeg gjør har betydning for og påvirker andre i fellesskapet”, og
“jeg er viktig for andre”*

Vi skal snakke med barna i grupper eller en til en dersom det er noe som har skjedd eller noe vi må løse og snakke om.

Slik jobber vi med KOMMUNIKASJON OG SPRÅK

Barna skal bades i språk. Vi skal snakke med barna og sette ord på det vi gjør og de gjør. Vi skal utvide språkforståelsen deres ved å bruke et avansert språk der det er naturlig.

For barna som ikke har språk, skal vi rundt barnet sette ord på. De voksne har ansvar, men barna kan være medansvarlige. Vi skal sette ord på det som barnet viser og ønsker.

I barnehagen jobber vi med å implemetere ASK i hele barnehagen. ASK=alternativ supplerende kommunikasjon. Å ha bilder i ulike rom og tilgjengelige i ulike situasjoner gir barna et altternativ til talespråket.

Alle leseaktiviteter har en viktig funksjon i barnehagens arbeid med språkstimulering, ulike bøker åpner for ulike typer språk. Boksamlingen er et viktig verktøy for en språkutviklende barnehagekultur. Det må være fristende og mange nok bøker til at både barn og voksne finner noe de ønsker å sette seg ned med. Bøkene er i tillegg være tilgjengelige for barn og voksne i hverdagen.

Boksamlingen skal være synlig – barna skal bli minnet på lesing og bøker som en aktivitet fordi de ikke kan unngå å legge merke til bøkene rundt seg.

Barnehagen samarbeider med biblioteket om lån av bøker i tillegg til barnehagens egne bøker som skal gjennomgå og suppleres.

I samarbeid med Haugesund folkebibliotek har vi Tøyveskebiblioteket.

Det 3 bøker i en tøyveske som barna kan låne med hjem.

Vi har mellom 20-30 tøyvesker på hver base. Dette barnehageåret skal vi i samarbeide med Haugesund kommune og kulturskolen for å styrke den norskspråklige utviklingen til barna i barnehagealder. Vi skal sammen med kulturskolen planlegge og gjennomføre kunst- og kulturpedagogiske aktiviteter med tydelig fokus på språkutvikling.

Vi har samarbeid med Haugesund kommune og Kulturskolen.

Målet er å styrke norskspråklig utvikling gjennom kunst- og kulturpedagogisk metoder.

Året er delt i 3 bolker fra september til mai, med ulike lærere fra kulturskolen. Vi skal gjennom året ha besøk av billedkunstner, musikkpedagog og dansepedagog.

Slik jobber vi med DIGITAL PRAKSIS:

Digitale hjelpemidler brukes bl.a. i prosjektarbeid. Barnehagen har nettbrett som er tilgjengelige for de voksne. Nettbrettet brukes for å finne mer kunnskap. Da brukes det sammen med barna.

Barnehagen har tilgang til Polyino, som er en flerspråklig digital boktjeneste for barnehager.

Der er det ulike bøker på 65 språk.

I Polyino kan vi lage bokhyller med bøkene som vi leser i barnehagen.

Foreldrene har også tilgang, og kan lese bøker hjemme.

5. BARNS MEDVIRKNING

«Barnehagen skal ivareta barnas rett til medvirkning ved å legge til rette for og oppmuntre til at barna kan få gitt uttrykk for sitt syn på barnehagens daglige virksomhet. Alle barn skal få erfare å få innflytelse på det som skjer i barnehagen på måter som er tilpasset barnas alder, erfaringer, individuelle forutsetninger og behov.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 27).

Våre metoder for å sikre barns medvirkning:

- Vi skal ha både planlagte aktiviteter, organiserte aktiviteter, og jobbe prosjektbasert. Å fange barnas interesser og jobbe sammen med barna for å finne ut av/fordype oss i det barna interesserer seg for
- Barna på stor base velger aktivitet/rom på valg-tavlen når de kommer om morgenen.
- I samling, som er hver dag, tar vi opp tema og har refleksjoner/samtaler om det barna tenker på, og er opptatt av
- Barnets stemme skal alltid høres og tas hensyn til!
- I konflikter skal vi hjelpe barna til å finne løsning.
- Med de minste barna er det viktig å tolke barnas kroppsspråk og gester.

6. SAMARBEID

«Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling. Samarbeidet mellom hjemmet og barnehagen skal alltid ha barnets beste som mål. Foreldrene og barnehagens personale har et felles ansvar for barnets trivsel og utvikling.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 29).

Våre metoder for å skape et godt foreldresamarbeid:

- Barnet skal oppleve en god start på dagen og en god avslutning på dagen.
- I møte med de foresatte skal vi ha en jevnlig dialog om barnets helse, trivsel, erfaringer, utvikling og læring.
- Vi skal alltid ha et positivt fokus og tilbakemeldingene skal handle om barnets opplevelser og mestring.
- Foreldrene inviteres til foreldresamtale i løpet av høsten. Det er alltid rom for samtale dersom det er ønsket fra begge parter
- Foreldremøte minimum på høsten. Valg av foreldrerepr til SU
- De skal være lav terskel for å ta kontakt med barnehagen dersom det er noe en går og tenker på.
- Vi arrangerer høstfest der vi inviterer familiene til bhg en ettermiddag

Samarbeid med andre instanser:

- Støtteressursenheten i Haugesund kommune har ekstraressurser og spesialpedagoger i bhg som jobber opp mot barn som har lovfestet rett til spes. ped. eller har nedsatt funksjonsevne.
- Vi har kontaktmøte 1 gang i måneden med PPT. der får bhg råd og veiledning. Kan også benyttes av foreldre som trenger råd/veiledning
- Helsestasjon
- Fysio- og ergoterapitjenesten
- Barnevernstjenesten

SAMMEN GIR VI
BARNDOMMEN VERDI:
VENNSKAP, LEK, GLEDE OG
HVERDAGSMAGI

7. OVERGANGER

Tilvenning i barnehagen

«Barnehagen skal i samarbeid med foreldrene legge til rette for at barnet kan få en trygg og god start i barnehagen. Barnehagen skal tilpasse rutiner og organisere tid og rom slik at barnet får tid til å bli kjent, etablere relasjoner og knytte seg til personalet og til andre barn.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 33).

Våre metoder for å sikre en trygg og god tilvenning:

Foreldreaktiv tilvenning gir en tryggere start

For å få til en god og trygg oppstart for både barn og foreldre bruker vi en foreldreaktiv modell for tilvenning. Modellen brukes hovedsakelig for de yngste barna under tre år, men deler av den brukes også for barn over tre år. Foreldreaktiv tilvenning innebærer at dere foreldre har en aktiv rolle overfor eget barn i tilvenningsperioden. Det er dere som representerer trygghet for barnet og som derfor er best egnet til å støtte barnet når det skal bli kjent i et nytt miljø. Som foreldre er dere som kjenner barnets rutiner og vet når barnet trenger trøst og nærhet eller når barnet er klar for lek og utforskning. I løpet av tilvenningsdagene har dere mulighet til å dele denne kunnskapen om barnet med de ansatte. Dere hjelper barnet med å bli kjent med ansatte og andre barn.

Målet er at barnet gradvis erfarer at barnehagen er et fint og trygt sted å være.

Bli kjent-samtale/skjema.

Dere vil få tilbud om en bli kjent-samtale når barnet begynner i barnehagen. Vi gir ut samtalskjema i ved oppstart, så kan det tas med på første samtale. Målet med samtalen/skjemaet er at dere forteller oss om barnet (barnets døgnrytme, hva barnet liker å leke med, hvilken mat barnet liker, hvordan barnet søker trøst med mer)

Oppstart - tilvenningsperioden:

Barn er ulike med ulike behov. Tilvenningsperioden er den første tiden på ny Base eller det første møtet med barnehagelivet, og vi ønsker å tilpasse oss barnet.

Overganger innad i barnehagen

Personalet skal sørge for at barn og foreldre får tid og rom til å bli kjent med barna og personalet når de bytter barnegrupp.

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 33).

Våre metoder for å sikre en god overgang innad i barnehagen:

- Liten base bruker rom på Stor base til aktiviteter om formiddag og ettermiddag når det er ledige rom, gjennom året.
- Fra mai: er de sammen med stor base på aktiviteter, og spiser sammen
- Liten base og Stor base er gjerne på tur sammen.

Overgang mellom barnehage til skole

Barnehagen skal i samarbeid med foreldre og skolen legge til rette for at barna kan få en trygg og god overgang fra barnehage til skole og eventuelt skolefritidsordning. De eldste barna skal få mulighet til å glede seg til å begynne på skolen og oppleve at det er en sammenheng mellom barnehagen og skolen. Barnehagen skal bidra til at barna kan avslutte barnehetiden på en god måte og møte skolen med nysgjerrighet og tro på egne evner.

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 33).

Våre metoder for å sikre en god overgang til skolen:

SUPERKLUBBEN:

Å begynne på skolen innebærer et møte med nye muligheter og utfordringer. Gjennom arbeidet i førskolegruppa ønsker vi å legge til rette for at dette møtet blir positivt. Vi skal arbeide for at barna utvikler sine ressurser slik at de opplever mestring i overgangen barnehage-skole og skolehverdagen videre. Å oppleve å ha en indre trygghet, og en sterk selvfølelse, er en verdifull ressurs i møtet med nye mennesker og relasjonelle utfordringer. Opplevelse av mestring, utvikling og anerkjennelse fra andre styrker selvfølelsen og er svært viktig i arbeidet med førskolegruppa.

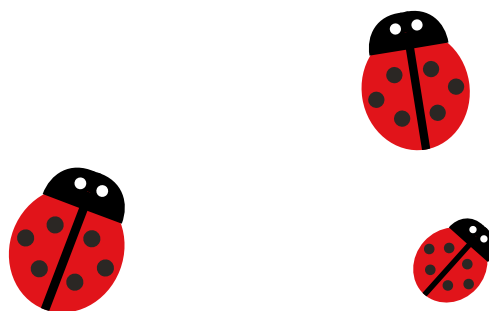
Barna lærer å kle på seg, gå på do selv, holde orden i sakene sine og ha positive relasjoner med andre mennesker.

Å møte barna i deres undring danner grunnlaget for gode samtaler og refleksjon. Dette igjen bidrar til økt læring og motivasjon.

I Presthaug FUS vil vi at:

- Barna skal oppleve et innholdsrikt siste år i barnehagen.
- Barna skal oppleve overgangen fra barnehage til skole som trygg og positiv.
- Barna skal ha et godt utgangspunkt for å mestre skolehverdagen.
- Barna skal oppleve tilhørighet til gruppa og føle seg sett og verdsatt.
- Barna skal utvikle selvstendighet og ansvarlighet i hverdagen.
- Barna skal ta vare på seg selv og ta vare på hverandre

FOKUSORD for Superklubben er:
Vennskap, inkludering, ansvar, GØY

8. BARNEHAGEN SOM PEDAGOGISK VIRKSOMHET

Lærende organisasjon

«Målet med barnehagen som pedagogisk virksomhet, er å gi barna et tilrettelagt tilbud i tråd med barnehageloven og rammeplanen. For å oppnå dette skal barnehagen være en lærende organisasjon, og det pedagogiske arbeidet skal være begrunnet i barnehageloven og rammeplanen.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 37).

I FUS er vi lærende barnehager. Personalet er i kontinuerlig utvikling, reflekterer over faglige og etiske problemstillinger, holder seg faglig oppdatert og er gode rollemodeller. Senge (2006) sier: "en lærende organisasjon er en organisasjon som kontinuerlig forbedrer sin evne til å skape sin egen framtid." Vi legger derfor vekt på at personalet utvikler sine evner og bygger sin kapasitet slik at barna møter omsorgsfulle og kompetente ansatte.

Våre metoder for å opprettholde en lærende organisasjon:

- Vi har åpen dialog i hele barnehagen med tanke på resultat på Class-observasjoner, medarbeiderundersøkelser og Udir sin foreldreundersøkelse. Vi er nysgjerrige på hverandres praksis. Hva er nøkkelen til gode resultater, og hva gjør kollegaen min som jeg kan lære av.
- Vi bygger kapasitet i barnehagen ved å organisere basene slik at de voksne har ulike ansvarsområder. På denne måten får alle brukt ressursene sine til det beste for hele barnehagen.
- Eget nettverk for ressurspersoner CLASS
- Fagkvelder for FUS barnehagene på Haugalandet
- 1 felles planleggingsdag i året for FUS barnehagene i Haugesund
- Class-observasjoner på tvers av FUS-barnehagene på Haugalandet

Planlegging

Planlegging gir personalet grunnlag for å tenke og handle langsiktig og systematisk i det pedagogiske arbeidet. Planleggingen skal bidra til kontinuitet og progresjon for enkeltbarn og barnegruppen, og skal være utgangspunkt for refleksjon og utvikling av virksomheten.

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 37).

Våre metoder for planlegging:

Årsplanen er et viktig verktøy for hvordan vi planlegger barnehagens praksis. Evaluering av årsplanen skaper refleksjon og ny praksis.

Vurdering

Barnehagen skal jevnlig vurdere det pedagogiske arbeidet. Det betyr at det pedagogiske arbeidet skal beskrives, analyseres og fortolkes ut fra barnehagens planer, barnehageloven og rammeplanen. Vurderingsarbeidet skal bygge på refleksjoner som hele personalgruppen er involvert i. Barnets trivsel og allsidige utvikling skal observeres og vurderes fortløpende, med utgangspunkt i barnets individuelle forutsetninger og kunnskap om barns utvikling og behov. Barnets erfaringer og synspunkter skal inngå i vurderingsgrunnlaget.

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 38).

Våre metoder for vurdering:

- Eksterne Class-observasjoner i oktober. Handlingsplan etter observasjon
- Udir sin foreldreundersøkelse
- Handlingsplan etter endt undersøkelse
- Personalmøte hver mnd inneholder vurdering av sist periode.

Rapportene skaper grunnlag for å vurdere arbeidet vårt.

Dokumentasjon

Dokumentasjon av personalets arbeid synliggjør hvordan personalet arbeider for å oppfylle kravene i barnehageloven og rammeplanen. Dokumentasjon av det pedagogiske arbeidet skal inngå i barnehagens arbeid med å planlegge, vurdere og utvikle den pedagogiske virksomheten.

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 39).

Vi dokumenterer for å vise hverdagen i barnehagen. Vi ønsker å dokumentere praksisen vår, slik at vi også kan reflektere og skape ny kunnskap og ny praksis.

Våre metoder for dokumentasjon:

- Bilder i MyKid
- «Dagen i dag» i MyKid
- SoMe
- Evaluerere når prosjektperiode er over

Tilrettelegging av det allmennpedagogiske tilbudet for barn som trenger ekstra støtte

«Barnehagen skal tilpasse det allmennpedagogiske tilbudet etter barnas behov og forutsetninger, også når noen barn har behov for ekstra støtte i kortere eller lengre perioder. Barnehagen skal sørge for at barn som trenger ekstra støtte, tidlig får den sosiale, pedagogiske og/eller fysiske tilretteleggingen som er nødvendig for å gi barnet et inkluderende og likeverdig tilbud. Inkludering i barnehagen handler også om tilrettelegging for sosial deltakelse. Hvis det er grunn til å tro at barnets behov ikke kan dekkes innenfor det allmennpedagogiske tilbudet, skal barnehagen opplyse foreldrene om retten til å kreve en sakkyndig vurdering av om barnet har behov for spesialpedagogisk hjelp.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 40).

Våre metoder for tilrettelegging av det allmennpedagogiske tilbudet:

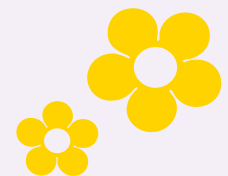
- Alle barn skal delta i alle aktiviteter i barnehagen.
- De barna som har rett på spesialpedagogisk hjelp skal inkluderes i aktiviteter etter egne forutsetninger. Alle ansatte skal ha kunnskap om hvilke tilrettelegginger enkeltbarnet trenger for å være inkludert i fellesskapet
- Tett samarbeid med PPT og faste månedlige kontaktdager, er gode arenaer for veiledning og refleksjoner.

9. BARNEHAGENS FAGOMRÅDER

Barnehagen har 7 ulike fagområder:

- Kommunikasjon, språk og tekst
- Kropp, bevegelse, mat og helse
- Kunst, kultur og kreativitet
- Natur, miljø og teknologi
- Antall, rom og form
- Etikk, religion og filosofi
- Nærmiljø og samfunn

«Fagområdene gjenspeiler områder som har interesse og egenverdi for barn i barnehagealder, og skal bidra til å fremme trivsel, allsidig utvikling og helse. Barnehagen skal se fagområdene i sammenheng, og alle fagområdene skal være en gjennomgående del av barnehagens innhold. Barnehagen skal ta utgangspunkt i barnas engasjement og bidrag slik at arbeidet med fagområdene kan oppleves som en meningsfull og morsom del av barnas hverdag. Barna skal utvikle kunnskaper og ferdigheter innenfor alle fagområder gjennom undring, utforskning og skapende aktiviteter.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 47).

Våre metoder for å ivareta rammeplanens hensikt med fagområdene:

- Barnehagens rom/aktiviteter og lekemiljø skal ivareta de ulike fagområdene i rammeplanen.
- Lekemiljø på Stor Base og Liten base og skal vise progresjon i leker og materiell
- ASK har fått fast plass i barnehagen. Det jobbes for at det skal brukes i hele bhg.
- Vi skal bruke språket aktivt sammen med barna.
- Fullkost sikrer at barna får gode vaner. Maten er laget fra bunn og vi sikrer at barna får et variert og godt kosthold.
- Nærmiljøet brukes aktivt og tur/naturopplevelser en naturlig del av barnehagen.
- Vi markerer Novrus, advent, lucia, jul, påske, 17.mai, pride og det som markeres kan. Vi er stolt av mangfoldet! Det er vår styrke!

